

**Schultheisz Emil (1923–2014)
orvos, orvostörténész, professor emeritus
rövid életrajza és életmű-bibliográfiája**

Összeállította: Gazda István és Bodorné Sipos Ágnes

**A Schultheisz Emil 85. születésnapjára 2008-ban
a Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75. köteteként megjelent
„Ditor ut ditem” c. tanulmánykötetben közölt bibliográfia bővített
és online hozzáférésekkel kiegészített változata**

BUDAPEST, 2014

TARTALOM

A.

SCHULTHEISZ EMIL ÉLETRAJZA

(Íródott Forrai Judit akadémiai doktor adatgyűjtésének felhasználásával)

B.

SCHULTHEISZ EMIL ÉLETMŰ-BIBLIOGRÁFIÁJA

I. Orvostudományi szakirodalmi munkássága

Szkcikkek

II. A közegészségügy, társadalomorvostan és szervezéstudomány hazai és nemzetközi kérdéseire kapcsolódó munkássága

Szerkesztések, könyvrészletek

Szkcikkek

III. Orvostörténeti szakirodalmi munkássága

Önálló kiadványok

Könyvszerkesztések

Könyvrészletek, továbbá tanulmányok évkönyvekben, valamint írások orvos- és művelődéstörténeti kongresszusok alkalmából közreadott önálló kötetekben

Könyvekhez írt előszavak, bevezető tanulmányok

Szkcikkekben megjelent cikkek, tanulmányok

IV. Néhány további, általa lektorált munka

V. A róla szóló irodalomból

Vele készített nagyobb interjúk

A tiszteletére íródott kötetek, cikkek

A róla szóló nagyobb kötetek, cikkek

SCHULTHEISZ EMIL ÉLETRAJZA

Budapesten született 1923. június 21-én katonacsaládból. apja, nagyapja tábornok, dédapja honvédorvos a szabadságharcban. Középiskolai tanulmányait a budapesti fasori evangélikus főgimnáziumban és a soproni evangélikus líceumban végezte. Egyetemi tanulmányait az 1942. tanévben a kolozsvári I. Ferenc-József Tudományegyetemen, történelem-filozófia szakos bölcsészhallgatóként kezdte, majd a Debreceni Tudományegyetem orvosi karára iratkozott át. Orvosi tanulmányait Budapesten, az akkor még Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományegyetemen folytatta, s a már nem Királyi, de még Pázmány Péter Tudományegyetemen avatták orvosdoktorrá.

1954-ben belgyógyász szakképesítést szerzett. Tudományos fokozatát orvostörténelemből kapta. 1950 és 1960 között klinikai–kórházi orvos, orvosfőhadnagy, 1957–1959-ben a Korányi közkórház adjunktusa. 1960-tól a Központi Állami Kórház belgyógyász főorvosa. 1964-től osztályvezető főorvosi beosztásának megtartásával kórházi igazgatóhelyettes, majd 1970-től igazgató. 1963-ban féléves ösztöndíjjal a bécsi egyetem II. sz. Belklinikáján dolgozott *Fellinger* professzor mellett. További rövidebb külföldi tanulmányútjai a stockholmi Seraphim Lazaretbe, a londoni St Guy's Hospitalba, a rostocki egyetem belklinikájára vezették.

Berlinben *Tutzke prof.*, Bolognában *Busacchi*, Ferrarában *Menini* orvostörténeti intézetében kutatott. Bécsbe többször visszatérve orvostörténeti kutatásokat folytatott a Josephinumban, a Nationalbibliothek kéziratárában és a klosterneuburgi apátság levéltárában. *Fekete* professzor nyugdíjazása után, 1972-től a Semmelweis Múzeum és Könyvtár főigazgatói tisztét is betöltötte (az intézet igazgatója, egyben állandó helyettese *Antall József* lett).

1972-ben osztályvezető főorvosi munkáját változatlanul ellátva egészségügyi miniszterhelyettes, 1973-ban államtitkár, 1974-ben miniszter lett. 1978-ban az Egészségügyi Világszervezet genfi közgyűlésének alelnökévé választották. 1974-ben múzeumi posztját legközvetlenebb munkatársának, helyettesének és barátjának, *Antall József*nek adta át, aki az intézmény mb. főigazgatója lett, de az 1984-es év végéig Schultheisz Emil felelt a Múzeum működéséért (részben a Múzeum Tudományos Tanácsának elnökeként, részben egészségügyi miniszterként). 1977-ben c. egyetemi tanár lett, 1984 decemberében vonult nyugdíjba.

Egyetemi pályáját azonban folytatta: 1985-től a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Orvostörténeti és Társadalomorvostani Intézetének igazgatója volt, egyben tanszékvezető egyetemi tanár 1993. évi nyugállományba vonulásáig. 2000-től emeritus professor.

Szakirodalmi munkássága 1951-ben kezdődött. Belorvosi dolgozatai, esetközlései és klinikai tanulmányai – egyebek között a „Familiaris ovalocytosis és constitutionalis eosinophilia” együttes előfordulásának első (1955), a „Werner-syndroma” (1958), valamint a „Cortico-strio-cerebellaris ataxia” hazai előfordulásának első (1958) közlése – hazai és külföldi folyóiratokban jelentek meg. Az akkor nyugatnémet *Medizinische Monatsschrift, Ärztliche Sammelblätter, Zeitschrift für ärztliche Fortbildung, Med. Klinik*, az osztrák *Wiener klinische Wochenschrift, Wiener medizinische Wochenschrift* közzölték írásait.

Orvostörténeti tanulmányai olyan nagy tekintélyű nemzetközi folyóiratokban jelentek meg, mint a *Sudhoffs Archiv* (Wiesbaden), a *Janus* (Leyden), az *Archiv für Kulturgeschichte* (Köln), a *Clio Medica* (Amsterdam-Leyden – ennek a lapnak évtizedeken át társkiadója és szerkesztőbizottsági tagja volt), a *Centaurus* (Koppenhága) és a *Gesnerus* (Basel). Orvostörténelmi kutatásai középpontjában a későközépkor és a humanizmus korának medicinája, egyetemi curriculumja, s annak filozófiatörténeti háttere állt, különös tekintettel a latin és középfelnémet kéziratos forrásanyag hazai vonatkozásaira.

Vizsgálódásainak másik, részben ugyancsak forrásfeltáró területe, a felvilágosodás korának magyar, latin és német elméleti-orvosi irodalma, orvosi oktatása, a nagyszombati egyetem tankönyvirodalmának struktúrája volt. Ezekben a témakörökben több nagy monográfiája látott napvilágot.

Klinikai dolgozatai magyarul és németül, orvostörténeti tanulmányai a magyaron kívül angolul, németül, oroszul, szlovákul, franciául és olaszul jelentek meg. *History of Physiology* c. általa szerkesztett kötet az oxfordi Pergamon Press és az Akadémiai Kiadó közös kiadásában jelent meg. Orvostörténeti tanulmányköteteit a Magyar Tudománytörténeti Intézet, a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár és a Semmelweis Kiadó jelentette meg.

Nemzetközi kongresszusokon és symposionokon sok előadást tartott; így Londonban, Berlinben, Düsseldorfban, Rómában, Genfben, Mirandolában, Ferrarában, Bolognában, Bécsben, Baselben, Mexico Cityben, Limában; vendégtanárként a krakkói és a pozsonyi egyetemen.

Tevékenységet több kitüntetéssel honorálták: *Babérkoszorúval Ékesített Zászlórend* (1984), *Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje* (2003), *Kiváló Orvos* (1970), *Batthyány-Strattmann László díj* (2003), *Svéd Seraphim-Érem* stb. 2008-ban *Magyar Örökség Díjat* kapott. 80., 85. és 90. születésnapján tudományos konferenciával ünnepelték. 80. születés-

napja tiszteletére jelent meg a bőrkötéses *Ditor ut ditem* kötet első kiadása, amelyben tudománytörténész barátai egy-egy tanulmánnyal tisztelegtek előtte. Ennek átdolgozott változata készült el 85. születésnapjára, majd egy új tanulmánykötettel tisztelegtek előtte 90. születésnapján.

Tudományos munkásságának elismeréseként a Krakkói Egyetem 1980-ban, a Lipcsei Egyetem 1985-ben avatta *honoris causa doctorává*. A Semmelweis Egyetem *Semmelweis Éremmel* (1975 és 2003) és *Pro Universitate-díjjal* (2007), a Debreceni Egyetem *Ezüstéremmel* (2008), a Kassai Comenius Egyetem *Aranyéremmel* (1975), a Pozsonyi Egyetem *B. J. Gouth Éremmel* (1976), a Ferrarai Egyetem *Manardus Éremmel* (1964), a Magyar Orvostörténelmi Társaság *Weszprémi-díjjal* (1970) tüntette ki.

A Krakkói Akadémia *Copernikus érmét* (1973), a Nemzetközi Paracelsus Társaság *Paracelsus díját* (1968), a Cseh Orvosszövetség *Purkyne díját* (1974) nyerte el.

A Magyar Orvostörténelmi Társaság örökös tiszteletbeli elnökévé, a Magyar Gyógyszerésztörténelmi Társaság pedig tiszteleti tagjává választotta. Az International Academy of History of Medicine (London) tiszteleti, a Svéd Királyi Orvosegyesület külföldi tagja volt, a Gesellschaft für Paracelsusforschung (Salzburg), a International Society for the History of Medicine, a Deutsche Gesellschaft für Geschichte der Medizin, a Gesellschaft für Krankenhausgeschichte, Gesellschaft für Wissenschaftsgeschichte (Marburg), Société Internationale d'Histoire de la Pharmacie (Párizs), Julius Hirschberg Gesellschaft (Wien), a Weltunion für Prophylaktische Medizin (Wien), a The Society for Ancient Medicine (USA) rendes tagja volt.

A tudományos közélet aktív résztvevője volt: az MTA Orvostörténelmi Munkabizottságának elnöki posztját töltötte be, tagja volt az MTA Művelődéstörténelmi Osztályközi Állandó Bizottságának, valamint az MTA Tudomány és Technikatörténelmi Osztályközi Állandó Bizottságának, a Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár és Levéltár Tudományos Tanácsának elnöki posztját töltötte be és ő volt az *Orvostörténelmi Közlemények* szerkesztőbizottságának elnöke.

Budapesten hunyt el 2014. június 12-én.

NAGYOBB ORVOSTÖRTÉNETI KÖTETEI

FEJEZETEK AZ OROSZ–MAGYAR ORVOSI KAPCSOLATOK MÚLTJÁBÓL

Társszerző: Tardy Lajos
(1960)

ORVOSTÖRTÉNELEM

Egyetemi jegyzet. Bővített kiadás.
Társszerző: Birtalan Győző
(1992)

TRADITIO RENOVATA

Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról
(1997)

AZ ORVOSLÁS KULTÚRTÖRTÉNETÉBŐL

Tanulmánygyűjtemény
(1997)

A NAGYSZOMBATI EGYETEM ORVOSTANÁRAI

Professzori életművek
(2004)

ORVOSKÉPZÉS A NAGYSZOMBATI EGYETEMEN (1769–1777)

Rendeletek, tanszékek, tanárok, hallgatók
Társszerző: Magyar László András
(2005)

FEJEZETEK AZ ORVOSI MŰVELŐDÉS TÖRTÉNETÉBŐL

Mesterek, traktátusok, irányzatok.
Művészet és medicina avagy az orvoslás művészete.
Összeállította: Gazda István
(2006)

KUNST UND HEILKUNST

Medizinhistorische Fragmente.

Német–angol–francia–olasz nyelven megjelent tanulmányainak gyűjteményes kötete
(2007)

AZ EURÓPAI ORVOSI OKTATÁS TÖRTÉNETÉBŐL

Stúdiumok a középkorban és a korai újkorban
(2010)

LEIBNIZ ÉS A MEDICINA

(2013)

SCHULTHEISZ EMIL ÉLETMŰ-BIBLIOGRÁFIA

I.

Orvostudományi szakirodalmi munkássága

Szakkikkek

- Eljárás a haemoglobin meghatározására. Társszerzők: Unghváry László, Farkas Fruzsina. = Orvosi Hetilap 93 (1952) No. 17. pp. 512–513.
- A fiatalkori billentyűhibákról. = Katonaorvosi Szemle 5 (1953) No. 10. pp. 1052–1053.
- Gemeinschaftliches Vorkommen von familiärer Ovalocytose und konstitutioneller Eosinophilie. = Folia Haematologica 73 (1955) pp. 2–7.
- Syndroma epilepticum praemenstruale. = Wiener medizinische Wochenschrift 107 (1956) No. 28. pp. 892–896.
- Zwei Fälle von familiärem cortico-striato-cerebellarem-Syndrom. Mitauthor: Frigyes Schultheisz. = Medizinische Monatsschrift 9 (1956) pp. 616–620.
- Zwei Fälle von Werner-Syndrom. Mitauthor: Frigyes Schultheisz. = Wiener klinische Wochenschrift 68 (1956) No. 43. pp. 855–857.
- Gleichzeitiges Vorkommen von familiärer Ovalozytose und konstitutioneller Eosinophilie. Mitauthor: Frigyes Schultheisz. = Blut 3 (1957) No. 3. pp. 148–150.
- Über Cystitis allergica. = Hippokrates 28 (1957) No. 15. pp. 68–71.
- Beitrag zum gemeinschaftlichen Vorkommen von familiärer Ovalocytose und konstitutioneller Eosinophilie. Mitauthor: Frigyes Schultheisz. = Medizinische Monatsschrift 10 (1957) No. 7. pp. 446–448.
- Adatok a Werner-syndroma klinikai képéhez. Társszerző: Schultheisz Frigyes. = Orvosi Hetilap 98 (1957) No. 5–6. pp. 119–121.
- Beitrag zur Klinik der Angina pectoris allergica. = Wiener klinische Wochenschrift 70 (1958) No. 42. pp. 810–811.
- Die Veränderung der Blutkörperchensenkungsgeschwindigkeit durch Antistin und ihre diagnostische Verwertung. = Wiener medizinische Wochenschrift 109 (1958) No. 44. pp. 911–913.
- Zum Problem der Insulin-Resistenz. = Der Landarzt 34 (1958) No. 8. pp. 235–236.
- Das Symptom der „roten, glatten Zunge“. = Hippokrates 29 (1958) No. 7. pp. 225–230.
- Die Beseitigung toxischer Erscheinungen bei der Digitalisbehandlung mittels Vitamin C. Mitauthor: János Tárai. = Hippokrates 29 (1958) No. 23. pp. 763–770.

- Zur Klinik der Myocarditis allergica. = Der Landarzt 35 (1959) No. 7. pp. 232–234.
- Die durch Folliculin-Mangel bedingten Rhythmusstörungen des Herzens. = Hippokrates 29 (1959) No. 21. pp. 735–740.
- Zur Beeinflussung von digitalisbedingten Nebenwirkungen mit Ascorbinsäure beim Altersherzen. = Zeitschrift für die gesamte innere Medizin und ihre Grenzgebiete 14 (1959) No. 5. pp. 267–271.
- Herzrhythmusstörungen im Klimakterium. = Zeitschrift für die gesamte innere Medizin und ihre Grenzgebiete 14 (1959) No. 19. pp. 933–939.
- Zur Prophylaxe, Diagnostik und Therapie der allergischen Myocarderkrankungen. In: Verhandlungen, Weltkongress für prophylaktische Medizin und Sozialhygiene. In Bad Aussee (Österreich); September 1959. Bad Aussee, 1959. pp. 150–154.
- Osler-kór, congenitalis vitium és ovalocytosis együttes előfordulása. Társszerző: Máté Károly. = Orvosi Hetilap 100 (1959) No. 32. pp. 1159–1160.
- Laurence-Moon-Biedl-Bardet-Syndrom mit konstitutioneller Eosinophile und familiärer Ovalocytose. = Folia Haematologica 77 (1960) pp. 242–247.
- Bemerkungen zur Ätiologie der Pericarditis idiopathica. = Hippokrates 31 (1960) No. 11. pp. 378–381.
- Über die allergischen Herzmuskelerkrankungen. = Der Landarzt 36 (1960) No. 17. pp. 599–610.
- Neue Wege zur Beseitigung der Digitalisintoleranz im Klimakterium. Mitautor: Károly Máté. = Medizinische Monatsschrift 13 (1960) No. 10. pp. 658–661.
- Gleichzeitiges Vorkommen von Morbus Osler, kongenitalem Herzfehler und Ovalocytose. Mitautor: Károly Máté. = Wiener medizinische Wochenschrift 110 (1960) No. 19. pp. 413–416.
- Beitrag zum Problem der akuten benignen Pericarditis. = Zeitschrift für die gesamte innere Medizin und ihre Grenzgebiete 15 (1960) No. 15. pp. 720–724.
- Über die Bedeutung der sog. Spätfüllung der Gallenblase. = Zeitschrift für die gesamte innere Medizin und ihre Grenzgebiete 15 (1960) No. 21. pp. 1019–1022.
- Az epehólyag késői telődésének jelentősége. Társszerző: Simon László. = Magyar Radiologia 12 (1961) No. 1. pp. 32–36.
- Beitrag zur Behandlung des Angina-pectoris-Syndroms. = Therapie der Gegenwart 101 (1962) No. 3. pp. 101–106.
- Sludge-Phänomen, Angina-pectoris-Syndrom und deren Beeinflussung. = Therapie der Gegenwart 102 (1963) No. 4. pp. 474–487.
- Klinische Aspekte der allergischen Herzkrankheiten. = Deutsches medizinisches Journal 14 (1964) No. 1. pp. 20–26.
- A hypertonia-betegség alfa-methyldopa kezeléséről. Társszerző: Fenyvesy József. = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 39. pp. 1849–1852.
- Herzmuskel und Allergie. = Zeitschrift für prophylaktische Medizin 10 (1965) No. 5. pp. 43–46.

- A szívizom és hasizom kalium/K/-tartalmának összehasonlító vizsgálata, különböző betegségekben elhunyt egyéneken. Társszerzők: Moharos János, Kovács Géza. = Magyar Belorvosi Archívum 18 (1965) No. 1. pp. 49–51.
- Zur Wirkung der Kalium-Magnesium Aspartat-Therapie bei verschiedenen kardiologischen Erkrankungen. = Der Landarzt 43 (1967) No. 10. pp. 467–471.
- Klinikai vizsgálatok Gaponával ulcusbetegségben. Társszerző: Gergely Imre. = Gyógyszereink 20 (1970) No. 11. pp. 515–519.
- Adatok a congenitalis vitium és ovalocytosissal szövődött teleangiectasia hereditaria familiaris pathologiai képéhez. Társszerző: Máté Károly, Kiss István = Morphologiai és Igazságügyi Orvosi Szemle 11 (1971) No. 4. pp. 295–299.
- Tromacardin hatása a szívizomzatra infarctusos betegeknél. Társszerző: Máté Károly. = Morphologiai és Igazságügyi Orvosi Szemle 12 (1972) No. 6. pp. 360–368.

II.

A közegészségügy, társadalomorvostan és szervezéstudomány hazai és nemzetközi kérdéseire kapcsolódó munkássága

Szerkesztések, könyvrészletek

- Civilizációs ártalmak és testedzés. In: Testedzés, egészségvédelem. Szerk.: Sulyan Mihály. Tata, 1972. Sportpropaganda. pp. 2–4.
- Introductory paper on the Regional Committee for Europe. In: Official Records of the WHO. WHO Regional Publications. Copenhagen, 1973. pp. 11–14.
- Adress on the Twenty-seventh World Health Assembly, Geneva 1974. In: Official Records of the WHO. WHO Regional Publications. Geneva, 1974. pp. 65–67.
- Kórháztervezési útmutató. 2. átdolg. kiad. Szerk.: Cserba László, Dános Ottó, Schultheisz Emil. Bp., 1976. Medicina. 531 p., 3 t. (Kórháztervezés) – A mű 1. kiadásának munkálataiban Schultheisz Emil még nem vett részt.
- Ščepin, O. P.: A fejlődő országok egészségügyi problémái. Az afrikai kontinensre vonatkozó adatok alapján. Fordította: Dürr Béláné, Téri Sarolta, Valachi Mária. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1978. Medicina. pp. 5–8.
- Ščepin, O. P.: A világ országainak egészségügye. Fordította: Tardy Lajos. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1984. Medicina. pp. 3–5.

Szakkikkek

- Az orvos és a társadalom. = Népegészségügy 56 (1975) No. 6. pp. 322–324.
- Gondolatok a felszabadulás 30. évfordulóján. = Orvosi Hetilap 116 (1975) No. 13. pp. 723–727.
- A 25 éves orvostudományi egyetem az egységes egészségügyi ellátás szolgálatában. = Népegészségügy 57 (1976) No. 2. pp. 65–66.
- Az Országos Egészségnevelési Intézet megalakulása. = Egészségnevelés 2 (1977) No. 4. pp. 145–146.
- Az egészségügyi ellátás helyzetéről és a közeli jövőben soron következő feladatokról. 1–2. = Népegészségügy 59 (1978) No. 5. pp. 244–249.; No. 6. pp. 305–311.
- A magyar egészségügyi alapellátásról. = Népegészségügy 59 (1978) No. 6. pp. 356–357.
- La riforma sanitaria. Obiettivi e risultati. = Ungheria D'Oggi [Roma] 15 (1979) pp. 105–112.

Tájékoztató a VI. ötéves terv kiemelt szakmapolitikai irányelveiről. = Népegészségügy 62 (1981) No. 1. pp. 1–5.

Az Alma-Atai Deklaráció hazai és nemzetközi jelentősége. Társszerző: Balog János. = Népegészségügy 62 (1981) No. 6. pp. 321–328.

È state allargata la fascia delle persone aventi diritto al sussidia di maternità. = Notizie Ungheresi [Roma] 110 (1982) pp. 30–32.

III.

Orvostörténeti szakirodalmi munkássága

Schultheisz Emil orvostörténeti írásai közül jó néhány olvasható az interneten, részben az arcanum.hu adatbázisában, részben a mek.oszk.hu, illetve az olvasmanytar.orvostortenet.hu és a mot.tudomanytortenet.hu honlapon.

Önálló kiadványok

Fejezetek az orosz–magyar orvosi kapcsolatok múltjából. Társszerző: Tardy Lajos. Bp., 1960. Medicina. 199 p., XL t. – Oroszul: Glavi iz isztorii russzko–vengerszkih megyicinszkih szvjazej. Szoavtor: Lajos Tardy. Moszkva, 1976. Izdatel'stvo Medicina. 250 p., 1 t.

A magyar nyelvű kiadványt ism.:

Niederhauser Emil. = Századok 95 (1961) No. 2–3. p. 425.; újraközölve: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 423–424. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.)

Az orosz nyelvű kiadványt ism.:

Szemkeő Endre. = Századok 113 (1979) No. 6. pp. 1113–1115.

Orvostörténelem. Egyetemi jegyzet. Társszerző: Birtalan Győző. Bp., SOTE, ¹1986. 168 p.; ²1988. 168 p.; ³1992. 242 p.; ⁴1996. 242 p. – A jegyzet egyes részei az interneten is hozzáférhetőek:

http://www.tudomanytortenet.hu/tankonyvek/a_kozegeszssegugy_tortenete/

Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. 225 p. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.) – A kötetben található egyes tanulmányok címeit jelen bibliográfiában a cikkek között adjuk meg.

Ism.:

Honti József. In: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 425–427. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.)

Az orvoslás kultúrtörténetéből. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Bp. – Piliscsaba, 1997. Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület – Magyar Tudománytörténeti Intézet. 316 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 3.) – A mű online is hozzáférhető:

<http://mek.oszk.hu/05400/05425/index.phtml>

A mű átdolgozott és bővített kiadása „Fejezetek az orvosi művelődés történetéből” címmel jelent meg 2006-ban.

Ism.:

Honti József. In: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 428–429. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.)

Az európai orvosi oktatás történetéből. Stúdiumok a középkorban és a korai újkorban. Sajtó alá rend.: Gazda István. Bp. – Piliscsaba, 2003. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Magyar Tudománytörténeti Intézet. 204 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 40.) – A mű átdolgozott kiadása 2010-ben jelent meg.

Ism.:

Karasszon Dénes. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 188–189. (2004) pp. 193–194.

Karasszon Dénes. = Valóság 48 (2005) No. 8. pp. 110–111.; újraközölve: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 432–434. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.)

Donáth Tibor. In: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 429–432. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.)

A nagyszombati egyetem orvostanáriai. Bp., 2004. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. 99 p. (Mesterek és tanítványok)

Ism.:

Ugrai János. = Iskolakultúra 15 (2005) No. 8. pp. 145–148.

Kapronczay Katalin. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 188–189. (2004) pp. 194–195.

Kapronczay Katalin. = Valóság 47 (2004) No. 12. pp. 106–107.; újraközölve: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 434–437. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.)

Sótonyi Péter. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 190–193. (2005) pp. 316–319.

M. Tóth Antal. = Neveléstörténet 3 (2006) No. 1–2. pp. 233–235.

Orvosképzés a nagyszombati egyetemen 1769–1777. Társszerző: Magyar László András. Az ajánlást írta: Vizi E. Szilveszter. Sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 2005. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 403 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 55.)

Ism.:

Kapronczay Károly. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 196–197. (2006) p. 264.

Offner, Robert. = Ungarn-Jahrbuch 29 (2008) pp. 525–527.

Lozsádi Károly. = Orvosi Hetilap 147 (2006) No. 20. pp. 952–955.; újraközölve: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 437–444. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.)

Fejezetek az orvosi művelődés történetéből. Az előszót írta: Sótonyi Péter. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Piliscsaba, 2006. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 416 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 62.) – Online: <http://mot.tudomanytortenet.hu/?page=15>

Ism.:

Kapronczay Katalin. = Valóság 51 (2008) No. 2. p. 115.

Simon Tamás. = Egészségfejlesztés 48 (2007) No. 1–2. p. 51.; újraközölve: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténelmi Intézet. pp. 446–448. (Magyar Tudománytörténelmi Szemle Könyvtára 75.)

Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténelmi Intézet. 280 p. (Magyar Tudománytörténelmi Szemle Könyvtára 67.) – A kötetben található egyes tanulmányok címeit jelen bibliográfiában a cikkek között adjuk meg.

Ism.:

Kapronczay Katalin. = Lege Artis Medicinae 18 (2008) No. 10. pp. 726–727.

Magyar László András. In: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténelmi Intézet. pp. 450–452. (Magyar Tudománytörténelmi Szemle Könyvtára 75.)

Karasszon Dénes. = Orvosi Hetilap 149 (2008) No. 18. pp. 857–858.; újraközölve: Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem – Magyar Tudománytörténelmi Intézet. pp. 452–455. (Magyar Tudománytörténelmi Szemle Könyvtára 75.)

Szirmai Imre. = MediArt, 2012. No. 2. pp. 30–35.

Szirmai Imre. = Valóság 56 (2013) No. 1. pp. 100–106.

Az európai orvosi oktatás történetéből. Stúdiumok a középkorban és korajútkorban. Sajtó alá rend.: Gazda István. 2. bőv. kiad. Bp., 2010. Semmelweis Kiadó. 231 p. (Magyar Tudománytörténelmi Szemle Könyvtára 85.)

Ism.:

Sótonyi Péter. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténelmi Közlemények. Vol. 210–213. (2010) pp. 247–248.

Magyar László András. = Valóság 53 (2010) No. 11. pp. 115–117.

Karasszon Dénes. = Orvosi Hetilap 152 (2011) No. 1. pp. 36–37.

Leibniz és a medicina. Bp., 2013. Semmelweis. 112 p.

Ism.:

Magyar László András. = Kaleidoscope. Művelődés-, tudomány- és orvostörténelmi folyóirat. Vol. 4. (2013) No. 7. pp. 187–189. Elektronikus dokumentum: <http://www.kaleidoscopehistory.hu>

Kapronczay Katalin. = Természet Világa 145 (2014) No. 5. pp. 236–237.

Szirmai Imre. = Orvosi Hetilap 155 (2014) No. 18. pp. 719–722.

Könyvszerkesztések

- Acta Congressus internationalis XXIV historiae artis medicinae. 25–31 Augusti 1974 Budapestini. Szerk.: Antall József, Buzinkay Géza, Némethy Ferenc, Schultheisz Emil. Közrem.: Réti Endre, Zalai Károly, Karasszon Dénes, Birtalan Győző. 1–2. köt. Bp., 1976. Museum, Bibliotheca et Archivum Historiae Artis Medicinae Semmelweis nominata. 1670 p.
- History of Physiology. Proceedings of the 28th International Congress of Physiological Sciences (Budapest, 1980). Ed.: Emil Schultheisz. Bp., 1981. Akadémiai Kiadó – Pergamon Press. 208 p. (Advances in physiological sciences. Vol. 21.)
- Historia Medica Hungarica. Tanulmányok és arcképek a magyar medicina múltjából. Szerk.: Antall József, Birtalan Győző, Schultheisz Emil. Bp., 1988. Medicina. 147 p.
- A Semmelweis Orvostudományi Egyetem jubileumi emlékkönyve. (1769–1994). – Memorial Book of Semmelweis University of medicine. Szerk.: Bécsi Antal, Fekete György, Huszár György, Karasszon Dénes, Molnár László, Monos Emil, Rixer András, Schultheisz Emil, Tahin Emma, Walton Gusztáv. Bp., 1995. SOTE. 122 p.
- Jubileumi emlékkönyv. Három orvostörténész köszöntése. Tanulmánykötet Birtalan Győző, Karasszon Dénes és Szállási Árpád tiszteletére. Szerk.: Kapronczay Károly, Magyar László András, Schultheisz Emil, Sótonyi Péter, Varga Benedek. A szerkesztésben közrem.: V. Molnár László. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Bp., 2010. Johan Béla Alapítvány – Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Magyar Tudománytörténelmi Intézet. 241 p. (Magyar Tudománytörténelmi Szemle Könyvtára 86.) – Online: <http://mot.tudomanytortenet.hu/?page=15>
- Ism.:*
Tomkiss Tamás. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténelmi Közlemények. Vol. 210–213. (2010) pp. 238–239.
- Cito pede labitur aetas. Tanulmányok Kapronczay Károly 70. születésnapjára. Szerk.: Forrai Judit, Gazda István, Kapronczay Katalin, Magyar László András, Schultheisz Emil, Sótonyi Péter, Varga Benedek, Vizi E. Szilveszter. Bp., 2011. Semmelweis Kiadó. 247 p.

Könyvrészletek, továbbá tanulmányok évkönyvekben, valamint írások orvos- és művelődéstörténelmi kongresszusok alkalmából közreadott önálló kötetekben¹

Giovanni Pico della Mirandola Bedeutung für die Medizin. In: L'Opera e il pensiero di Giovanni Pico della Mirandola nella Storia dell'Umanesimo. Convegno internazionale (Mirandola: 15–18 Settembre 1963). Firenze, 1965. pp. 405–411. – Újraközölve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudo-

¹ Az Orvostörténelmi Közlemények önálló kötetként megjelent supplementumait periodikának tekintjük, tehát az abban megjelent írásokat a folyóiratcikkek között soroljuk fel. Az Orvostörténelmi Közlemények cikkeinek többsége teljes szövegében elérhető a <http://library.arcanum.hu/hu/> adatbázisban a Magyar Múzeumi Digitális Könyvtárban, ezen belül a Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum anyagában. Lásd még a <http://olvasmanytar.orvostortenet.hu/> anyagában!

- mányáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 143–146. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.) – Tanulmánykötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 101–106. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Die Bedeutung der Philosophie des Giovanni Pico della Mirandola für die paracelsische Medizin. In: Festschrift 16. Paracelsustag. Internationale Paracelsus-Gesellschaft am 24. u. 25. September 1966 zu Salzburg zum 425. Todestag von Paracelsus. Salzburg, 1966. pp. 84–89. – Tanulmánykötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 107–112. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Ein Schüler der Bergakademie zu Schemnitz: Arzt und Bergbaufachmann Jakob Reineggs. Mitautor: Lajos Tardy. In: Z dejín vied a techniky na Slovensku. Vol. IV. Bratislava, 1966. Historický ústav SAV. pp. 217–222. és klny.: Bratislava, 1966.
- L'influenza dell' umanesimo italiano sulla medicina dell' Europa centrale. In: Il pensiero italiano del Rinascimento e il tempo nostro. Atti del V Convegno Internazionale del Centro di Studi Umanistici. Montepulciano, Palazzo Tarugi, 8–13 agosto 1968. Firenze, 1968. L. S. Olschki. pp. 127–141.
- Die Ärzte des Kaisers Siegmund aus dem Hause Luxemburg. In: Die ganze Welt ein Apotheken. Festschrift für Otto Zekert. Herausgegeben von Sepp Domandl. Wien, 1969. Notring der Wissenschaftlichen Verbände Österreichs. pp. 210–221. (Salzbürger Beiträge zur Paracelsusforschung 8.) – Tanulmánykötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 36–43. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Vyučovanie medicíny v Trnave podľa prednášok profesora Schoreticsa. In: Z dejín vied a techniky na Slovensku. Vol. VI. Bratislava, 1972. Historický ústav SAV. pp. 65–71.
- Náčrt minulého a súčasného výskumu dejín Medicíny v Maďarsku. Spoluautor: Lajos Tardy. In: Z dejín vied a techniky na Slovensku. Vol. VI. Bratislava, 1972. Historický ústav SAV. pp. 379–391. és klny.
- Spätmittelalterliche Medizin in Ungarn. (Medieval Medicine in Hungary). In: Proceedings of the XXIII International Congress of the History of Medicine. London 2–9 September 1972. Vol. 2. London, 1974. pp. 1048–1051. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 44–48. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Az orvos és a diagnózis. In: A Központi Állami Kórház és Rendelőintézet Tudományos Közleményei 1. Szerk.: Miklós György. Bp., 1975. Központi Állami Kórház és Rendelőintézet. pp. 7–11.
- Presidential Address. In: Acta Congressus internationalis XXIV historiae artis medicinae. 25–31 Augusti 1974 Budapestini. Vol. 1. Bp., 1976. Museum, Bibliotheca et Archivum Historiae Artis Medicinae Semmelweis nominata. pp. 15–17.
- On the beginnings of quantitative thinking in medicine (Nicholas of Cusa and the Idiot). In: History of Physiology. Proceedings of the 28th International Congress of Physiological Sciences (Budapest, 1980). Ed.: Emil Schultheisz. Bp., 1981. Akadémiai Kiadó – Pergamon Press. pp. 1–7. (Advances in physiological sciences. Vol. 21.) – Tanulmány-

- kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 121–126. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- A physiologiának rövid sommája – A short summation of physiology. The first book of physiology in Hungarian. Co-author: Arisztid G. B. Kovách. In: *History of Physiology. Proceedings of the 28th International Congress of Physiological Sciences* (Budapest, 1980). Ed.: Emil Schultheisz. Bp., 1981. Akadémiai Kiadó – Pergamon Press. pp. 85–87. (Advances in physiological sciences. Vol. 21.)
- [Orvostudomány, járványok. Kronológiai adatsorok.] In: *Magyarország történeti kronológiája I. A kezdetektől 1526-ig.* Főszerk.: Benda Kálmán. Bp., 1981. Akadémiai Kiadó. 350 p. – Több kiadásban is megjelent.
- Inaugural Adress. In: Bíró Dávid, Józán Péter, Miltényi Károly (szerk.): *Population and population policy in Hungary.* [Kongresszus. Budapest, 1981.06.01]. Bp., 1984. Akadémiai – Argumentum. pp. 9–10.
- Medicine and Enlightenment in Hungary. In: *The Encyclopedists as Individuals. A Biographical Dictionary of the Authors of the Encyclopédie.* By Frank A. Kafker and Serena L. Kafker. Vol. 2. Oxford, 1988. The Voltaire Foundation. pp. 833–837. (Studies on Voltaire and the eighteenth century 257.)
- A magyar medicina a nagyszombati kar felállításáig. In: *Historia Medica Hungarica. Tanulmányok és arcképek a magyar medicina múltjából.* Szerk.: Antall József, Birtalan Győző, Schultheisz Emil. Bp., 1988. Medicina. pp. 9–21.
- Ein ungarischer Humanist Johannes Zsámboky (Sambucus) und seine Beziehungen zu einigen seiner deutschen Freunde. In: *Acta XXX. Congrès International d'Histoire de la Médecine.* Düsseldorf 31. 8. – 5. 9. 1986. Düsseldorf, 1986. pp. 441–443. – Újraközlve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 163–166. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.) – Tanulmánykötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 96–100. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Enlightenment medicine in Hungary. Co-author: Győző Birtalan. In: *Seventh International Congress on the Enlightenment. Introductory papers.* Budapest 26. July – August 1987. Oxford, 1987. Voltaire Foundation. pp. 121–127. – Ismételtén megjelent a kongresszus teljes anyagát közlő kötetben: *Transactions of the Seventh International Congress on the Enlightenment.* [Budapest, 26 July – 2 August 1987]. Oxford, 1989. Voltaire Foundation. pp. 835–841.
- Medizin und Tradition. In: *Festschrift des 1. Bundesdeutschen Jahrgangs mit einem Geleitwort von Prof. J. Szentágothai.* Bp., 1989. [Semmelweis Orvostudományi Egyetem]. [pp. 1–3.] – Tanulmánykötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 275–276. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Cusai Nicholas és az orvosi gondolkodás. + Nicholas of Cusa and medical thinking. In: *A Semmelweis Orvostudományi Egyetem jubileumi emlékkönyve. (1769–1994).* – *Memorial Book of Semmelweis University of medicine.* Szerk.: Bécsi Antal, Fekete György, Huszár György, Karasszon Dénes, Molnár László, Monos Emil, Rixer András,

- Schultheisz Emil, Tahin Emma, Walton Gusztáv. Bp., 1995. SOTE. pp. 36–38.
- Problem-analysis in modern medicine and health care systems in medico-historical context, with special regard to Hungarian data. With Judit Forrai. In: Topic reports of ministry level research of the Ministry of Welfare 1994–1996. Vol. 2. Bp., 1998. pp. 759–760. – Magyar nyelven is megjelent „A Népjóléti Minisztérium 1994–1996. évi tárcaszintű kutatási témáinak beszámolóí” 2. kötetében.
- A Közegészségtani Intézet történetének tárgyi emlékei. In: Morava Endre, Forrai Judit, Tahin Emma (szerk.): Semmelweis Orvostudományi Egyetem Közegészségtani Intézet jubileumi emlékkönyv. [1874–1999]. Bp., 1999. SOTE Közegészségtani Intézet. pp. 12–14.
- Gerard van Swieten. + Segner János András. + Rác Sámuel. In: Kapronczay Károly – Vizi E. Szilveszter (szerk.): Híres magyar orvosok. 2. köt. Bp., 2001. Galenus. pp. 17–20, 21–25, 26–39.
- Purkircher György. + Jeszenszky (Jessenius) János. In: Kapronczay Károly – Vizi E. Szilveszter (szerk.): Híres magyar orvosok. 4. köt. Bp., 2003. Galenus. pp. 12–15, 29–33.
- Győry Tibor (1869–1938). + Irsay István (1894–1934). In: A múlt magyar orvostörténései. Az összeállításban közreműködött: Szállási Árpád és Kapronczay Károly. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Piliscsaba – Bp., 2002. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 80–82, 118–119. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 19.) – Online: <http://mot.tudomanytortenet.hu/?page=15>
- Studia humanitatis – studium philosophiae in der Ausbildung der Ärzte im Renaissance-Humanismus. In: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 127–143. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.) – Ez a tanulmány csak ebben a kötetben jelent meg.
- A medicina Magyarországon a korai századokban. In: Nemes Csaba: Orvostörténelem. Az egyetemes és a magyarországi medicina kultúrtörténeti vonatkozásaival. Sajtó alá rend.: Gazda István. Debrecen, 2008. Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum. pp. 135–144. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 54.) – 2. jav. kiad.: Debrecen, 2008.
- Filozófia a XVI. századi orvosi stúdiumban: Taurellus és Zabarella. In: Spielmann Mihály (szerk.): A gyógyítás múltjából. Emlékkönyv Spielmann József orvostörténész születésének 90-ik évfordulójára. Marosvásárhely, 2008. Mentor. pp. 207–213.
- A medicina reneszánsza. In: Medicina renata. Reneszánsz orvostörténeti szöveggyűjtemény. Szerk.: Magyar László András. Az előszót írta: Varga Benedek. Ford., bevezető szövegek, jegyzetek: Magyar László András, Rákóczi Katalin, Sarbak Gábor. Bp., 2009. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 10–28.
- Tardy Lajos orvostörténeti kutatásairól. In: Tardy Lajos orvostörténeti vizsgálódásai. Kapcsolattörténeti kutatások. Összeállította: Tardy János. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Az orosz szövegrészeket fordította: V. Molnár László. A bibliográfiai összeállítás Demény-Dittel Lajos és Perjámosi Sándor kutatásainak, valamint Tardy Lajos jegyzeteinek felhasználásával készült. Bp., 2009. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 215–222. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 79.)

Taurellus és Zabarella filozófiája a humanizmuskori orvosi fakultáson. In: Jubileumi emlékkönyv. Három orvostörténész köszöntése. Tanulmánykötet Birtalan Győző, Karasszon Dénes és Szállási Árpád tiszteletére. Szerk.: Kapronczay Károly, Magyar László András, Schultheisz Emil, Sótonyi Péter, Varga Benedek. A szerkesztésben közrem.: V. Molnár László. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Bp., 2010. Johan Béla Alapítvány – Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Magyar Tudománytörténelmi Intézet. pp. 189–199. (Magyar Tudománytörténelmi Szemle Könyvtára 86.)

Arisztotelizmus a késői humanizmus medicinájában. In: Cito pede labitur aetas. Tanulmányok Kapronczay Károly 70. születésnapjára. Szerk.: Forrai Judit, Gazda István, Kapronczay Katalin, Magyar László András, Schultheisz Emil, Sótonyi Péter, Varga Benedek, Vizi E. Szilveszter. Bp., 2011. Semmelweis Kiadó. pp. 207–216.

Könyvekhez írt előszavak, bevezető tanulmányok

Antall József (szerk.): Képek a gyógyítás múltjából. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1972. Semmelweis Orvostörténelmi Múzeum, Könyvtár és Levéltár. p. 7. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténelmi Közlemények. Suppl. 5.) – Több nyelven is megjelent. – 2. jav. kiad. Az előszót írta: Schultheisz Emil és Fekete Sándor. Bp., 1984. pp. 7–9. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténelmi Közlemények. Suppl. 13–14.) – Több nyelven is megjelent.

A magyar orvosképzés és továbbképzés 30 éve. Az előszót írta: Schultheisz Emil. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténelmi Közlemények. Vol. 75–76. (1975) pp. 13–14.

A szekszárdi kórház százhetvenöt éve. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bevezető: Szentgáli Gyula. Szerk.: Balogh József, Gutai Miklós, Kelemen Endre. Szekszárd, 1976. Tolna Megyei Önkormányzat Kórháza. p. I.

Az Országos Traumatológiai Intézet emlékkönyve (1956–1975). Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1976. Országos Traumatológiai Intézet. pp. 3–4. (Az Országos Traumatológiai Intézet kiadványai 5.) – Angolul: Foreword. In: Twenty years of the National Institute of Traumatology 1956–1975. Budapest, 1976. [1979]. National Institute of Traumatology. Foreword. pp. 3–4. (A Publication of the National Institute of Traumatology 5.)

Presidential Address. In: Acta Congressus internationalis XXIV historiae artis medicinae. 25–31 Augusti 1974 Budapestini. Szerk.: Antall József, Buzinkay Géza, Némethy Ferenc, Schultheisz Emil. Közrem.: Réti Endre, Zalai Károly, Karasszon Dénes, Birtalan Győző. 1–2. köt. Bp., 1976. Museum, Bibliotheca et Archivum Historiae Artis Medicinae Semmelweis nominata. pp. 15–17.

Jahn Anna: Krónika emberközelből. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1982. Gondolat Kiadó. pp. 5–7.

Petrov, Boris Dmitrievič: Ibn Szína. Avicenna. 980–1037. Fordította: Kovács Zoltán. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1982. Medicina. pp. 7–9.

- Endrőczy Elemér – Farádi László – Kádár Tibor: 100 éves a magyar orvostovábbképzés. 1883–1983. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1983. Medicina. pp. 11–12. (Communicationes de historia artis medicinae)
- Kempler Kurt: A magyarországi gyógyszerészet a századfordulón, 1888–1914. Szerk.: Antall József, Buzinkay Géza. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1984. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. p. 5. (Orvostörténeti könyvek)
- Birtalan Győző: Európai orvoslás az újkorban. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 1988. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. p. 7. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 15–16.)
- Bevezetés a Hippokratészi Gyűjtemény olvasásához. In: Kádár Zoltán (szerk.): Válogatások a Hippokratészi Gyűjteményből. Válogatta: Havas László. Fordította: Havas László, Németh Béla, Ritoók Zsigmond. Közreműködött: Szlatky Mária. Lektorálta: Schultheisz Emil. Bp., 1991. Gondolat. pp. 7–15.
- Buda József: Az orvoslás története és szemelvénygyűjtemény az orvoslás történetének irodalmából. Egészségügyi főiskolai jegyzet. Az előszót írta és a művet lektorálta: Schultheisz Emil. Pécs, 1991. Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar. pp. 5–6. (A klinikai táplálkozástudomány és diétetika alapjai 10.) – 2. átdolg. kiad.: Pécs, 1996.; 3. kiad.: Pécs, 2003.
- Buda József: A betegápolás története és szemelvénygyűjtemény a betegápolás történetének irodalmából. Jegyzet diplomás ápoló szak hallgatói számára. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Pécs, 1994. Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar. p. 1.
- Orvostan a képzőművészetben. In: Vida Mária: Művészet és orvostudomány a történelmi Magyarországon. Medicina in artibus in Hungaria. Bp., 1994. Magyar Képek Kiadó. pp. 8–9.
- Az 1848/49-es szabadságharc egészségügye és honvédorvosai. Összeállította: Kapronczay Károly. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Hadtörténeti szaklektor: Ács Tibor. Orvostörténeti szaklektor: Szállási Árpád. 1–2. köt. Piliscsaba – Bp., 2000. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 11–12.
- Orvoslás a felvilágosodás jegyében. In: Wespri István emlékezete halálának 200. évfordulóján. Összeállította: Szállási Árpád. A latin szövegrészeket fordította: Magyar László András. Sajtó alá rendezte és a jegyzeteket szerkesztette: Gazda István. Piliscsaba – Bp. – Debrecen, 2000. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Debreceni Egyetem. pp. 7–14. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 18.) – Online: <http://mot.tudomanytortenet.hu/?page=15>
- Kapronczay Károly – Vizi E. Szilveszter (szerk.): Híres magyar orvosok. 1. köt. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 2000. Galenus. pp. 7–8.
- Kapronczay Károly – Vizi E. Szilveszter (szerk.): Híres magyar orvosok. 2. köt. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 2001. Galenus. p. 7.
- Kapronczay Károly – Vizi E. Szilveszter (szerk.): Híres magyar orvosok. 3. köt. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 2002. Galenus. p. 7.
- Kapronczay Károly – Vizi E. Szilveszter (szerk.): Híres magyar orvosok. 4. köt. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 2003. Galenus. pp. 7–8.

Daday András: Kuriózumok az orvostudomány magyarországi történetéből. Szerk.: Gazda István, közrem.: Szállási Árpád. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 2002. Akadémiai Kiadó. pp. 9–11. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 32.)

Quo vadis historia medicinae? In: A múlt magyar orvostörténetei. Az összeállításban közreműködött: Szállási Árpád és Kapronczay Károly. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Piliscsaba – Bp., 2002. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 9–14. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 19.) – Újraközölve: In: Kapronczay Károly – Kapronczay Katalin (szerk.): Az orvostörténelem Magyarországon. Bp., 2005. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum. pp. 139–145. – Online: <http://mot.tudomanytortenet.hu/?page=15>

Lozsádi Károly: Etymologia Medica. Az előszót írta: Schultheisz Emil. Bp., 2005. Medicina. pp. VII–XI.

Laudatio Celebrati. In: Cito pede labitur aetas. Tanulmányok Kapronczay Károly 70. születésnapjára. Szerk.: Forrai Judit, Gazda István, Kapronczay Katalin, Magyar László András, Schultheisz Emil, Sóttonyi Péter, Varga Benedek, Vizi E. Szilveszter. Bp., 2011. Semmelweis Kiadó. pp. 9–11.

Kapronczay Károly: Gyógyító Budapest. Az előszót írta: Schultheisz Emil. A bibliográfiai függelék szerk.: Gazda István, Bodorné Sipos Ágnes. Bp., 2011. Holnap Kiadó. pp. 5–6.

Szakfolyóiratokban megjelent cikkek, tanulmányok

1957

Magyar orvos-természettudományi folyóirat kiadásának terve a 18. századból. = *Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica* – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 6–7. (1957) pp. 122–138.

Hadegészségügyünk helyzete Buda visszafoglalása idején. = *Honvédervos* 9 (1957) No. 7–8. pp. 338–341.

Mozart betegsége és halála. = *Orvosi Hetilap* 98 (1957) No. 1–4. pp. 63–64.

1958

Die Praxis des altgriechischen Arztes. = *Hippokrates* 29 (1958) No. 14. pp. 463–466.

Der Arzt im alten Griechenland. = *Urania* 21 (1958) No. 10. pp. 382–384.

1959

Der erste Lehrstuhl für Homöopathie in Europa. = *Deutsche Homöopathische Wochenschrift* 10 (1959) No. 20. pp. 277–279.

Gedruckte liturgische Bücher als medizinhistorische Quellen. = *Janus* 48 (1959) Hefte 1–2.

- pp. 48–52. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 235–239. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Ärztliches über Haydn. = Musica – Monatschrift für alle Gebiete des Musiklebens 13 (1959) Heft 5. pp. 291–292. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 270–274. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Haydn und die Ärzte. = Therapeutische Berichte 31 (1959) pp. 85–87.
- Die Pythischen Thermen. = Zeitschrift für angewandte Bäder- und Klimaheilkunde 6 (1959) No. 4. pp. 395–400.
- Das berühmte Buch: Juan Huartes Examen de Ingenios. = Neue Zeitschrift für ärztliche Fortbildung 48 (1959) No. 8. p. 69.
- Juan Huartes Prüfung der Köpfe zu den Wissenschaften. = Zeitschrift für ärztliche Fortbildung 2 (1959) No. 22. pp. 1447–1449. – Újraközölve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 133–137. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.) – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 63–68. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Testi orvosságok könyve. = Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 12. (1959) pp. 186–198.
- A legrégebb magyar nyelvű orvosi vény. = Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 12. (1959) pp. 203–207.
- Paul Slezak: Geschichte der Sanitätsverwaltung. Wien–Innsbruck, 1956. + Loris Premuda: G. Harvey – De motu cordis. Milano, 1957. (Könyvismertetés). = Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 13. (1959) pp. 185–187.
- Pythia thermái. = Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 15–16. (1959) pp. 203–209. – Újraközölve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 7–10. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.)
- Les thermes de Pythie. = Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 15–16. (1959) pp. 209–214. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 229–234. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)
- Linnaeus commemorated 1707–1957. Leyden, 1957. (Könyvismertetés). = Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 15–16. (1959) pp. 283–284.

Lindeboom, G. A.: Haller in Holland. Delft, 1958. (Könyvismertetés). = *Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei*. Vol. 15–16. (1959) pp. 284–285.

Bibliofil orvosok. = *Orvosi Hetilap* 100 (1959) No. 20. pp. 728–730.

A „doktor”. = *Orvosi Hetilap* 100 (1959) No. 28. pp. 1021–1023.

Schiller, az orvos. = *Orvosi Hetilap* 100 (1959) No. 34. pp. 1233–1235.

Haydn és az orvosok. = *Orvosi Hetilap* 100 (1959) No. 36. pp. 1305–1306.

Juan Huarte a tehetség vizsgálatáról. = *Orvosi Hetilap* 100 (1959) No. 42. pp. 1526–1528.

1960

Ein spätmittelalterliches medizinisches Handschriftenfragment. = *Archiv für Kulturgeschichte* 42 (1960) No. 2. pp. 231–238. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról*. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 23–31. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*)

Betätigten sich Ärztinnen im antiken Rom? = *Ärztliche Sammelblätter* 49 (1960) No. 7. pp. 257–259.

Joannes Antonius Cassoviensis, Humanist und Arzt des Erasmus. = *Gesnerus* 17 (1960) No. 17. pp. 117–123. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról*. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 159–162. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente*. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 57–62. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

Über die Werke des Albicus. Ein Beitrag zur spätmittelalterlichen medizinischen Handschriftenkunde. = *Janus* 49 (1960) Heft 4. pp. 221–234. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról*. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 33–42. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente*. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 11–22. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

Colcodei seu liber de peste des Bartholomaeus Squarcialupis de Plumbino. = *Sudhoffs Archiv* 44 (1960) Heft 4. pp. 334–341. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról*. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 53–57. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente*. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 29–35. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

- Badehygiene und Geomedizin in den Werken des Albicus. = Zeitschrift für angewandte Bäder- und Klimaheilkunde 7 (1960) No. 4. pp. 473–480. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 43–46. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*)
- Der Arzt Orlay und seine Beziehungen zu Goethe. Mitauthor: Lajos Tardy. = Zeitschrift für Geschichte der Naturwissenschaften, Technik und Medizin 1 (1960) Heft 3. pp. 80–86. – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 262–269. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)
- Weszprémi István: *Succincta Medicorum Hungariae et Transsilvaniae Biographia. Centuria I.* Bp., 1960. (Könyvismertetés). = *Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 17. (1960) pp. 206–207.*
- Későközépkori orvosi kéziratfragmentum. = *Communicationes ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica – Az Országos Orvostörténeti Könyvtár Közleményei. Vol. 18. (1960) pp. 175–187.*
- Caesar és a Julius Claudius-ház. = *Orvosi Hetilap* 101 (1960) No. 12. pp. 423–424.
- Albucasis sebészeti műve. = *Orvosi Hetilap* 101 (1960) No. 30. pp. 1072–1074.
- A vérátömlesztés történetéhez. = *Orvosi Hetilap* 101 (1960) No. 32. p. 1149.
- A salerno „Regimen sanitatis”. = *Orvosi Hetilap* 101 (1960) No. 38. pp. 1359–1361.
- A múlt orvostudományának négy jellemző alakja. = *Orvosi Hetilap* 101 (1960) No. 52. pp. 1867–1869.

1961

- Beitrag zur Pestliteratur des Spätmittelalters. = *Centaurus* (1961) Vol. 7. No. 2. pp. 213–219. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 47–51. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 23–28. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)
- Antonius Gazius und die humanistische Medizin. = *Medizinische Monatsschrift* 15 (1961) Heft 3. pp. 179–182. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 127–132. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 69–75. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)
- Sigismundus Albicus, *Regimen hominis seu vetularius.* = *Neue Zeitschrift für ärztliche Fortbildung* 50 (1961) No. 11. pp. 846–852.

Über das Antidotarium des Bartholomaeus Squarcialupis de Plumbino. = Zeitschrift für Geschichte der Pharmazie 13 (1961) No. 4. pp. 28–36.; 14 (1962) No. 1. pp. 7–10. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 59–63. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*)

Paracelsus a legújabb irodalom tükrében. = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 6. pp. 275–276.

Vadianus, az orvos és a humanista. = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 22. pp. 1043–1044.

Ugo Benzi – egy középkori orvos és filozófus. = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 26. pp. 1237–1238.

Cornelius Agrippa. = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 36. pp. 1710–1712.

Híres könyvek. = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 40. pp. 1904–1907.

Az orvostudomány szociológiájáról. Sigerist, H. E.: *On the Sociology of Medicine.* New York, 1960. (Könyvismertetés). = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 44. pp. 2097–2098.

A bányorvostan kezdetei. = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 48. pp. 2287–2288.

Antonius Gazius. = Orvosi Hetilap 102 (1961) No. 52. pp. 2484–2486.

1962

Joachim von Watt, ein medizinischer Humanist der Renaissance. = *Ärztliche Sammelblätter* 51 (1962) Heft 6. pp. 222–224. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 139–142. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 76–81. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

Ein Wegbereiter der klinischen Medizin im 18. Jahrhundert. = *Die Heilkunst* 12 (1962) Heft 2. pp. 55–58. – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 145–150. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

A budapesti orvosi egyetem és elődei. Társszerző: Tardy Lajos. = *Univerzum* 6 (1962) No. 12. pp. 13–19.

Georg Friedrich Händel betegsége. = *Egészségügyi Munka* 9 (1962) No. 9. pp. 285–288.

Goya betegsége. = *Egészségügyi Munka* 9 (1962) No. 12. pp. 366–368.

H. E. Sigerist. 1891–1957. = Orvosi Hetilap 103 (1962) No. 11. pp. 513–515.

Orvostörténeti adatok a padovai egyetemről. = Orvosi Hetilap 103 (1962) No. 17. pp. 800–801.

Gerard van Swieten. = Orvosi Hetilap 103 (1962) No. 27. pp. 1277–1280.

Christoph Wilhelm Hufeland, medicus et praeceptor populi. = Orvosi Hetilap 103 (1962) No. 35. pp. 1661–1664.

Auenbrugger. = Orvosi Hetilap 103 (1962) No. 51. pp. 2476–2479.

1963

Ein Vorkämpfer der Hygienischen Lebensführung. = Ärztliche Sammelblätter 52 (1963) No. 4. pp. 147–148.

Dr. Jakob Reineggs (1744–1793) Arzt, Metallurg und Bergbaufachmann. Mitauthor: Lajos Tardy. = Der Anschnitt 15 (1963) No. 5. pp. 23–26.

Aus der Vergangenheit der Budapester Universität. Die Budapester Universität und ihre Vorfahren. Mitauthor: Lajos Tardy. = Die Waage, 1963. Bd. 3. pp. 77–83. és klny.: Grunenthal, 1963.

Beitrag zur Literaturgeschichte der Balneologie. Eine bibliographische Auswahl. = Zeitschrift für angewandte Bäder- und Klimaheilkunde 10 (1963) No. 6. pp. 682–696. – Újraközlve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 197–202. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.)

Leonhardus Fuchsius. = Orvosi Hetilap 104 (1963) No. 8. pp. 367–369.

Descartes: Tractatus de Homine. = Orvosi Hetilap 104 (1963) No. 10. pp. 467–469.

Győry Tibor 1869–1938. = Orvosi Hetilap 104 (1963) No. 16. pp. 751–752.

XIV. Erik halála. Erik XIV. The Disinterment in Vasteras Cathedral, 1958. Stockholm, 1962. (Könyvismertetés). = Orvosi Hetilap 104 (1963) No. 34. pp. 1623–1624.

Carolus Linnaeus, Medicus et Botanicus. = Orvosi Hetilap 104 (1963) No. 36. pp. 1714–1716.

1964

Paul Gyöngyössy, ein vergessener Boerhaave-Schüler. Mitauthor: Lajos Tardy. = Janus 53 (1964) Heft 2. pp. 152–159., 1 t. és klny. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 151–156. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

Az orvos az ókori Görögországban. = Egészségügyi Munka 11 (1964) pp. 143–145.

Orvosok az antik Rómában. = Élet és Tudomány 17 (1964) No. 35. pp. 1643–1646.

A magyarországi járványok történetéből. Társszerző: Tardy Lajos. = Történelem 2 (1964) No. 3. pp. 111–156. és klny. – Kötetben megjelent Schultheisz Emil átdolgozásában: Schultheisz Emil: Fejezetek az orvosi művelődés történetéből. Az előszót írta: Sótonyi Péter. Sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 2006. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 196–207. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 62.)

A coronaria-probléma története. = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 4. pp. 179–181.

Carl Gustav Carus. = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 18. pp. 845–847.

Georg Ernst Stahl. = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 20. pp. 942–943.

Josephus Hyrtl, anatomiae professor ordinarius. = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 26. pp. 1232–1233.

Gyöngyösi Pál, az orvos és filológus. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 30. pp. 1425–1427. – Kötetben: Schultheisz Emil: Az orvoslás kultúrtörténetéből. Sajtó alá rend.: Gazda István. Bp. – Piliscsaba, 1997. Tájak–Korok–Múzeumok Egyesület – Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 240–243. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 3.); Újraközölve: Tardy Lajos orvostörténeti vizsgálódásai. Kapcsolattörténeti kutatások. Összeállította: Tardy János. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Utószó: Schultheisz Emil. Bp., 2009. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 84–88. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 79.)

Richard Bright, M. D. (Egy angol orvos Magyarországon). = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 36. pp. 1714–1716.

Trnka Vencel. = Orvosi Hetilap 105 (1964) No. 48. pp. 2293–2294.

1965

Higiénia 700 évvel ezelőtt. = Élet és Tudomány 20 (1965) No. 9. pp. 387–392.

Ungarische Ärzteswappen Berichten von Erfolg und Tradition. Mitauthor: Lajos Tardy. = Die Waage, 1965. Bd. 4. pp. 156–161. és klny.: Grünenthal, 1965.

Medici italiani in Ungheria fino al 1512. Testo italiano a cura di Ludovico Tardy (N.d.R.) = L'Arcispedale S. Anna di Ferrara Vol. XIII. (1965) Fasc. 1° pp. 95–102. és klny.: Modena, 1965. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 203–209. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

Olasz orvosok Magyarországon. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 106 (1965) No. 14. pp. 659–660.

J. P. Frank. = Orvosi Hetilap 106 (1965) No. 22. pp. 1042–1044.

600 éves a Bécsi Egyetem. = Orvosi Hetilap 106 (1965) No. 28. pp. 1328–1331.

Mesmer és a mesmerizmus. = Orvosi Hetilap 106 (1965) No. 30. pp. 1427–1430.

Pitavaltól Conan Doyle-ig. = Orvosi Hetilap 106 (1965) No. 42. pp. 2003–2005.

1966

A short history of epidemics in Hungary until the great cholera epidemic of 1831. Co-author: Lajos Tardy. = Centaurus (1966) Vol. 11. No. 4. pp. 279–301. és klny.: Copenhagen, 1966. – Újraközölve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 203–218. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti

Közlemények. Suppl. 21.)

Carolus Clusius Atrebatis. = Orvosi Hetilap 107 (1966) No. 5. pp. 226–228.

Olasz orvosok Magyarországon 1512-től a XVI. század végéig. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 107 (1966) No. 37. pp. 1757–1760. – Kötetben megjelent Schultheisz Emil átdolgozásában: Schultheisz Emil: Fejezetek az orvosi művelődés történetéből. Az előszót írta: Sótornyai Péter. Sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 2006. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 233–241. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 62.)

1967

Theophrastus Bombastus ab Hohenheim dictus Paracelsus. = Orvosi Hetilap 108 (1967) No. 3. pp. 127–130.

Desiderius Erasmus Roterodamus. = Orvosi Hetilap 108 (1967) No. 13. pp. 605–608.

Széky János Károly és a késői vitalizmus. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 108 (1967) No. 17. pp. 804–806. – Kötetben megjelent Schultheisz Emil átdolgozásában: Schultheisz Emil: Fejezetek az orvosi művelődés történetéből. Az előszót írta: Sótornyai Péter. Sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 2006. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 317–321. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 62.)

Jan Swammerdam. = Orvosi Hetilap 108 (1967) No. 23. pp. 1086–1089.

A két Dee és Magyarország. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 108 (1967) No. 33. pp. 1564–1567. – Kötetben megjelent Schultheisz Emil átdolgozásában: Schultheisz Emil: Fejezetek az orvosi művelődés történetéből. Az előszót írta: Sótornyai Péter. Sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 2006. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 275–281. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 62.)

1969

Büky Béla: A Calepinus-szótár magyar orvosi szókincse (1585, 1607). I. – Anatómiai szavak. Társszerző: Tardy Lajos. (Ismertetés). = Századok 103 (1969) No. 1. pp. 183–184.

Gyöngyössi Pál archiater és Platon Levsin. Társszerző: Tardy Lajos. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 50. (1969) pp. 13–23.

A hazai orvosképzés története a nagyszombati orvosi kar felállításáig. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 51–53. (1969) pp. 17–35. – Újraközölve szöveggyűjteményben: Fejezetek a magyar művelődéstörténet forrásaiból. Szöveggyűjtemény és bibliográfia a felsőoktatási intézmények számára. Vál.: Gazda István. Szerk.: V. Molnár László. Bp., 1996. Tárogató Kiadó. pp. 211–220. – Újraközölve a szerző tanulmánygyűjteményében: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 185–195. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.)

Institutum Medico-Chirurgicum Josephinum. = Orvosi Hetilap 110 (1969) No. 14. pp. 798–800.

Egy magyar karantén-orvos a XVIII. században. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 110 (1969) No. 22. pp. 1272–1277. – Kötetben megjelent Schultheisz Emil átdolgozásában: Schultheisz Emil: Fejezetek az orvosi művelődés történetéből. Az előszót írta: Sótónyi Péter. Sajtó alá rend.: Gazda István. Piliscsaba, 2006. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 304–309. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 62.)

Bánfihunyadi János az újabb adatok tükrében. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 110 (1969) No. 40. pp. 2349–2352.

1970

Scheiber Sándor: Héber kódexmaradványok magyarországi kötéstáblákon. Társszerző: Tardy Lajos. (Könyvismertetés). = Filológiai Közöny 16 (1970) No. 3–4. pp. 564–565.

A Grúz Orvostörténeti Társaság megalakulásához. Társszerző: Tardy Lajos. = Orvosi Hetilap 111 (1970) No. 16. pp. 933–934. – Kötetben: Tardy Lajos orvostörténeti vizsgálódásai. Kapcsolattörténeti kutatások. Összeállította: Tardy János. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Utószó: Schultheisz Emil. Bp., 2009. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 179–181. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 79.)

Academia Molleriana. Moller Károly Ottó működése és iskolája. = Orvosi Hetilap 111 (1970) No. 20. pp. 1169–1172.

Summing-up of the past and present of Hungary's medicohistorical research work. Co-author: Lajos Tardy. In: Medical History in Hungary 1970. Bp., 1970. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum. pp. 13–24. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 4.) – Kötetben: Tardy Lajos orvostörténeti vizsgálódásai. Kapcsolattörténeti kutatások. Összeállította: Tardy János. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Utószó: Schultheisz Emil. Bp., 2009. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 183–194. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 79.)

1971

Zur Geschichte des medizinischen Unterrichts in Ungarn vom frühen Mittelalter bis 1769. = Clio Medica 6 (1971) Heft 1. pp. 41–48. – Újraközölve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 177–183. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.) – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 113–120. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

Schoretics és a belorvostan tanítása a nagyszombati egyetemen. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 57–59. (1971) pp. 59–69.

1972

The contacts of the two Dees and Sir Philip Sydney with the Hungarian physicians. Co-author: Lajos Tardy. In: *Medical History in Hungary 1972*. Bp., 1972. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum. pp. 97–112. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 6.*) – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról*. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 167–176. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente*. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 210–222. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

1974

Az orvostörténet jelentősége és feladata. = *Medicus Universalis* 7 (1974) No. 5. pp. 227–228.

A physician-diplomat from the time of the Renaissance. Co-author: Lajos Tardy. = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 73–74.* (1974) pp. 13–26. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról*. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 147–157. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*) – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente*. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 82–95. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

1975

Az arab medicina assimilatioja a későközépkori latin orvosi irodalomban. In: *Keletkutatás 1974*. Bp., 1975. Kőrösi Csoma Társaság. pp. 73–80. – Újraközölve: *Demográfia* 19 (1976) No. 2–3. pp. 286–291. – Újraközölve a szerző tanulmánygyűjteményében: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról*. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 11–16. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*)

XXIV. Nemzetközi Orvostörténelmi Kongresszus (Budapest, 1974. augusztus). [Megnyitó előadás.] = *Demográfia* 18 (1975) No. 1. pp. 85–87.

1976

Madzsar József kiváló magyar orvos. = *Szovjetszkoje Zdravoohranenie* 35 (1976) No. 12. pp. 21–24. (oroszul is)

A készülő *Corpus Medicorum Syriacum*hoz. In: *Keletkutatás 1975*. Bp., 1976. Kőrösi Csoma Társaság. pp. 139–141.

1977

Paracelsus – Forschung heute. = Salzburger Beiträge zur Paracelsusforschung. Folge 15 (1977) pp. 16–27.

Hamburger J., magyar orvos és röntgenológus. = A Röntgenológia és Radiológia Hírei, 1977. No. 6. pp. 90–92. (oroszul is)

1979

Medizinische Ausbildung in Ungarn im Spätmittelalter und in der Renaissance. = Paracelsusbrief, 6. Folge, Nov. (1979) pp. 2–16.

1980

The beginning of quantification in physiology. = Clio Medica 17 (1980) No. 4. pp. 193–197. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 65–69. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*)

Die Bedeutung Avicennas in der Entwicklung der spätmittelalterlichen europäischen Medizin. = Westfälische Medizinische Wochenschrift 74 (1980) No. 10. pp. 21–26.

Mediaeval universities in Hungary with special relations to Cracow. = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 89–91.* (1980) pp. 17–22. – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente.* Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 49–55. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.*)

Beginning of quantification in physiology. = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 89–91.* (1980) pp. 209–213.

Avicenna és a pszichosomatika gyökerei. = Orvosi Hetilap 121 (1980) No. 52. pp. 3171–3174. – Újraközölve: Schultheisz Emil: *Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról.* Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 17–21. (*Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.*)

1983

Reineggs Jakab orvos, bányász és kohász. Társszerző: Tardy Lajos. = *Bányászati és Kohászati Lapok. Bányászat 116* (1983) No. 9. pp. 609–612. (Múzeumi különszám) – Kötetben: Tardy Lajos orvostörténeti vizsgálódásai. Kapsolattörténeti kutatások. Összeállította: Tardy János. Sajtó alá rendezte: Gazda István. Utószó: Schultheisz Emil. Bp., 2009. Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 134–139. (*Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 79.*)

1985

Zsámbooky az orvos-humanista. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 109–112. (1985) pp. 173–181.

1991

Zur Geschichte der medizinischen Beziehungen zwischen Österreich und Ungarn. = Österreichische Krankenhaus-Zeitung 32 (1991) pp. 47–49. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 223–228. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

Adatok Ausztria és Magyarország medicinájának történetéhez. = Österreichische Krankenhaus-Zeitung 32 (1991) pp. 50–52.

1994

Tankönyv és curriculum a középkori orvosi fakultáson. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 147–148. (1994) pp. 7–24. – Újraközölve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 71–89. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.)

Semmelweis Ignác hamvainál. = Orvosegyetem 38 (1994) No. 3. p. 2.

1996

Medicina a reneszánsz egyetemen. Tankönyv és curriculum. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 149–157. (1995–1996) pp. 19–55. – Újraközölve: Schultheisz Emil: Traditio renovata. Tanulmányok a középkor és a reneszánsz orvostudományáról. Bp., 1997. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. pp. 91–125. (Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Suppl. 21.) – Online: <http://mek.oszk.hu/01800/01867/index.phtml>

Bildende Kunst und Medizinhistoriographie. Überlegungen zu dem Buch von Maria Vida: Kunst und Medizin im historischen Ungarn. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 149–157. (1995–1996) 333–348. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 240–261. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

1998

Filozófia a humanizmuskori orvosi stúdióban. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 158–165. (1997–1998) pp. 139–184. – Online: <http://mek.oszk.hu/01300/01322/index.phtml>

1999

Medicina a felvilágosodás jegyében. = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények*. Vol. 166–169. (1999) pp. 121–126.

Ein Mediziner im Zeichen der Aufklärung: István Weszprémi. = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények*. Vol. 166–169. (1999) pp. 127–132. – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente*. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 157–167. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

2000

A felvilágosodás könyvei. Weszprémi István 1723–1799. = *Lege Artis Medicinae* 10 (2000) No. 1. pp. 82–85.

Zur Geschichte der Pestinokulation im 18. Jahrhundert – zugleich ein Beitrag zur Geschichte der ungarisch–deutschen medizinischen Beziehungen. = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények*. Vol. 170–173. (2000) pp. 5–27. – Kötetben: Emil Schultheisz: *Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente*. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 168–193. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

Freyer, M.: *Vom mittelalterlichen Medizin – zum modernen Biologieunterricht*. Bd. 1–2. Passau, 1995. (Könyvismertetés). = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények*. Vol. 170–173. (2000) pp. 207–212.

In memoriam István Györffy. = *Nuntia Documenta Annotationes* Bd. II. (2000) p. 5.

Magyar–oroszkulturális kapcsolatok 1750–1815. = *Valóság* 43 (2000) No. 9. pp. 106–109.

2001

Über deutsch-ungarische Beziehungen der Medizin im Zeitalter der Aufklärung. = *Berichte zur Wissenschaftsgeschichte* 24 (2001) No. 3. pp. 163–172.

2002

Az ókori medicina hagyományozódása az egyházatyáknál. = *Valóság* 45 (2002) No. 7. pp. 63–72.

A tanköltemény az orvosi oktatásban. = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények*. Vol. 178–181. (2002) pp. 5–22.

Keil, G. et al.: *Würzburger medizinhistorische Mitteilungen*, Bd. 20. 2001. (Ismertetés). = *Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények*. Vol. 178–181. (2002) pp. 250–254.

2004

Keil, G. et al.: Würzburger medizinhistorische Mitteilungen, Bd. 21. 2002. (Ismertetés). = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 186–187. (2004) pp. 164–167.

2006

Literature on Public Health and State Medicine in Hungary in the Age of Enlightenment. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 194–195. (2006) pp. 87–93. – Kötetben: Emil Schultheisz: Kunst und Heilkunst. Medizinhistorische Fragmente. Piliscsaba, 2007. Magyar Tudománytörténeti Intézet. pp. 194–201. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 67.)

Medicina és organizáció. (A magyar medicina a nagyszombati orvosi kar felállításáig). = Valóság 49 (2006) No. 7. pp. 53–65.

Közegészségügyi-államorvostani irodalom a felvilágosodás kori Magyarországon. = Komplementer Medicina 10 (2006) No. 2. pp. 7–10.

2007

„A bakteriológia legbuzgóbb művelője...”. Fodor József emlékére. = Orvosi Hetilap 148 (2007) No. 4. pp. 177–179.

„Hin ist alle meine Kraft...”. Ärztliches über Haydn. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 198–199. (2007) pp. 79–82.

Forrai Judit: Fejezetek a fogorvoslás és eszközeinek történetéből. Budapest, Dental Press, 2005. (Könyvismertetés). = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 200–201. (2007) pp. 233–234.

2009

Hans Schadewaldt (1923–2009). = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 206–209. (2009) pp. 278–280.

Sebészet az ókori Rómában. = Sebkezelés, sebgyógyulás 12 (2009) No. 2. pp. 46–47.

2010

Államorvostan a felvilágosodás kori Magyarországon. = Kaleidoscope. Művelődés-, tudomány- és orvostörténeti folyóirat. Vol. 1. (2010) No. 1. pp. 29–38. Elektronikus dokumentum: <http://www.kaleidoscopehistory.hu>

Schulphilosophie in der Ausbildung der Ärzte im Renaissance-Humanismus. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 210–213. (2010) pp. 5–26.

2011

Mikor lett a sebkötözés tudomány? (Orvostudomány és művészet XI.) = Sebkezelés, sebgyógyulás 14 (2011) No. 1. pp. 17–20.

2013

Európai orvostudomány a 17. században. = Kaleidoscope. Művelődés-, tudomány- és orvostörténeti folyóirat. Vol. 4. (2013) No. 7. pp. 6–21. Elektronikus dokumentum: <http://www.kaleidoscopehistory.hu>

IV.

Néhány további, általa lektorált munka

- Ruttkay László: Jeszenszky (Jessenius) János és kora 1566–1621. Bev.: Kapronczay Károly. Lektorálta: Schultheisz Emil et al. Bp., 1971. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum és Könyvtár. 295 p. (Orvostörténeti könyvek)
- Antall József – Szebellédy Géza: Képek a gyógyítás múltjából. Lektorálta: Schultheisz Emil. Bp., 1973. Corvina. 144 p. – Több nyelven is megjelent.
- Antall József: Az európai orvostudomány és gyógyszerészet emlékei. A szerző munkatársai: Kapronczay Károly, Némethy Ferenc, Vida Mária. Lektorálta: Schultheisz Emil, Borsos Béla. Bp., 1981. Corvina. 20 p., [120] t. – Több nyelven is megjelent.
- Birtalan Győző: Az egészségügy története. Egyetemi jegyzet. Lektorálta: Schultheisz Emil. Bp., 1989. SOTE. 39 p.
- Vida, Mária: Spas in Hungary in ancient times and today. With colour photographs by Károly Szelényi. Revised by Emil Schultheisz. Bp., 1992. Semmelweis. 36, [2] p., [30] t.
- Vida Mária: Művészet és orvostudomány a történelmi Magyarországon. Lektorálta: Antall József és Schultheisz Emil. Szerk.: Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár. Bp. – Veszprém, 1994. Magyar Képek – Szelényi Ház. 160 p.
- Buda József: Az anyaság és a bábaság története. Jegyzet a szülésznőképzés és a védőnőképzés részére. Lektorálta: Schultheisz Emil. Pécs, 1996. Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Főiskolai Kar. 197 p.
- Szathmáry László könyvtára. A gyűjtemény kémiai, gyógyszerészeti, orvosi, természetfilozófiai és tudománytörténeti kötetei. Összeállította: Gazda István. Szakmailag ellenőrizte: Schultheisz Emil. In: Szathmáry László: Régi magyar vegytudorok. Bp. – Várpalota – Sopron, 2003. Magyar Tudománytörténeti Intézet, Magyar Vegyészeti Múzeum, Nyugat-Magyarországi Egyetem. pp. 327–343.
- Nemes Csaba: Orvostörténelem. Az egyetemes és a magyarországi medicina kultúrtörténeti vonatkozásaival. Szakmailag ellenőrizte és tömörítette: Schultheisz Emil, Szállási Árpád. Sajtó alá rend.: Gazda István. Debrecen, 2008. Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum. 344 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 54.) – 2. jav. kiad.: Debrecen, 2008.
- Egyetemes tudománytörténeti kronológia Thalésztól Einsteinig. Csillagászat, matematika, fizika, kémia, földtudományok, biológia, élettudományok. Technikatörténeti kitekintéssel. Néhány magyar vonatkozású eseménysorral. Szerk.: Gazda István. Szakszerkesztő: Scharnitzky Viktor. Közreműködött: Paczolay Gyula, Visontay György. Az élettudományi adatsorok szaklektora: Schultheisz Emil. Bp., 2013. Magyar Tudománytörténeti Intézet. 291 p. Csak online kiadás: <http://kronologia.tudomanytortenet.hu/kronosz/>

V.

A róla szóló irodalomból

Vele készített nagyobb interjúk

- Lázár István: Tíz és fél millió ember egészsége. [Interjú Schultheisz Emillel.] = Valóság 18 (1975) No. 9. pp. 16–28. – Angolul: An Hour with Schultheisz, Minister of Health. = The New Hungarian Quarterly. Vol. XVII. (1976) pp. 118–127. – Kötetben: Vélemények és vallomások. Lázár István interjúi... Bp., 1978. Gondolat. pp. 147–179.
- Dolecskó Kornélia: Dr. Schultheisz Emil miniszterrel az egészségügy időszerű tennivalóiról. = Népszabadság, 1982. jan. 16. p. 5.
- Rózsa Marianna: Lajtán innen és túl. [Interjú Schultheisz Emillel]. In: Rózsa Marianna, Kapronczay Károly, Jász László (szerk.): Az ismeretlen Antall József. Emlékezések, interjúk, dokumentumok. Bp., 1996. Mundus. pp. 208–215. (Az Antall József Emlékbizottság és Baráti Társaság évkönyvei 1.)
- Herzka Ferenc – Szabó László: Schultheisz Emil professor emeritus. (Apáink jönnek velünk szembe). Bp., 2006. Semmelweis Kiadó. 120 p. – Filmfelvétel alapján készült kötet.
- Molnár Csaba: Syphilis, a pásztor. Schultheisz Emil az embergépről, az orvoslás reneszánszáról és az oltásellenességről. = Magyar Nemzet, 2009. dec. 12. p. 27.
- Csák Elemér: Nem kávézunk, nem kártyázunk, beszélgetünk. (Köztünk élő legendák.) [Interjú Schultheisz Emillel.] = Pszichiátriai Magazin 5 (2013) No. 2. pp. 8–10.

A tiszteletére íródott kötetek, cikkek

- Mettan, Guy: Emil Schultheisz. Ou comment devenir ministre socialiste en étant petit-fils de général d'Empire. = Le Temps Strategique, 1986. No. 18. pp. 103–112.
- Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 80. születésnapjára. Szerk.: Forrai Judit, Gazda István, Kapronczay Károly, Magyar László András, Varga Benedek, Vizi E. Szilveszter. Az előszót írta: Sótonyi Péter. Bp. – Piliscsaba, 2003. Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Magyar Tudománytörténeti Intézet – Semmelweis Egyetem. 421 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 36.)
Ism.:
Offner, Robert. = Ungarn-Jahrbuch 27 (2004) p. 415.
- Ditor ut ditem. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 85. születésnapjára. Szerk.: Forrai Judit, Gazda István, Kapronczay Károly, Magyar László András, Varga Benedek. Az előszót írta: Vizi E. Szilveszter. Bp., 2008. Magyar Orvostörténelmi Társaság – Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár – Semmelweis Egyetem –

Magyar Tudománytörténeti Intézet. 458 p. (Magyar Tudománytörténeti Szemle Könyvtára 75.) – A 80. születésnapra megjelent kötet új bevezető tanulmányokkal, bővített bibliográfiával és a műveiről íródott recenzió-válogatással kiegészített változata. Online: <http://mot.tudomanytortenet.hu/?page=15>

Fehér János – Szállási Árpád: Köszöntő. Schultheisz Emil 85 éves. = Orvosi Hetilap 149 (2008) No. 34. pp. 1613–1614.

Németh József – Veress Gábor – Vámos Éva: Schultheisz Emilt köszöntjük közelgő 90. születésnapján. In: Tanulmányok a természettudományok, a technika és az orvoslás történetéből. Újabb eredmények a hazai tudomány-, technika-és orvostörténet köréből. A tudomány-, technika- és orvostörténet kutatásainak irányai és intézményei az elmúlt 40 évben témában. Prof. dr. Schultheisz Emil orvostörténész tiszteletére. Szerk.: Vámos Éva, Vámosné Vigyázó Lilly. Bp., 2012. A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Tudomány- és Technikatörténeti Bizottsága – Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala. pp. 3–4. Online: http://www.mmkm.hu/Honlap/Tudmunk/Tanummanyok_%202012_beliv_4Acr.pdf

Pro nonagesimo. Tanulmányok Schultheisz Emil professzor 90. születésnapjára. Szerk.: Kapronczay Károly, Kapronczay Katalin. Bp., 2013. Semmelweis Kiadó. 223 p.

Ism.:

Domján Lajos. = Communicationes de Historia Artis Medicinae – Orvostörténeti Közlemények. Vol. 222–225. (2013) p. 244.

Gömör Béla. = MediArt, 2013. No. 3. pp. 28–29.